

رای وحدت رویه شماره ۱۴۰۳۱۳۹۰۰۰۳۱۰۶۲۶۲ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری (موضوع: اعلام تعارض در آرای صادر شده از سوی شعب دیوان عدالت اداری)

شماره دادنامه: ۱۴۰۳۱۳۹۰۰۰۳۱۰۶۲۶۲

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۳/۱۲/۲۱

شماره پرونده: ۰۱۰۰۰۱۸ - ۰۱۰۰۰۱۷ - ۰۱۰۰۰۱۶

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

اعلام کنندگان تعارض: آقایان فضل اله کرداریان نجف آبادی، مجید جعفری و حسنعلی رفاهیتی نجف آبادی

موضوع: اعلام تعارض در آرای صادر شده از سوی شعب دیوان عدالت اداری

گردش کار: در رابطه با موضوع احتساب شغل آتش نشانی به عنوان مشاغل سخت و زیان آور با توجه به نظریه قبلی کمیته استانی مشاغل سخت و زیان آور مبنی بر عدم تشخیص شغل مذکور به عنوان سخت و زیان آور، شعب دیوان عدالت اداری آرای متعارض صادر کرده اند.

بعضی از شعب با استدلال این که شکات جزء کارکنان رسمی و قطعی آتش نشان بوده، مشمول قانون کار نمی باشد از طرف دیگر کمیته استانی قبلاً شغل آتش نشان را سخت و زیان آور تشخیص نداده و مادامی که رای مذکور نقض نشده باشد، صدور رای مجدد کمیته استانی قابلیت اجرایی نداشته لذا حکم به رد شکایت صادر نموده اند.

بعضی دیگر از شعب دیوان با استدلال این که هرچند که کمیته استانی قبلاً شغل آتش نشان را سخت و زیان آور تشخیص نداده است و تا زمانی که رای مذکور نقض نشده باشد، رای جدید کمیته استانی قابلیت ترتیب اثر ندارد ولیکن با توجه به این که قانونگذار در ماده ۸۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران شغل آتش نشان را سخت و زیان آور محسوب نموده است و نیازی به طرح مجدد در کمیته استانی نمی باشد، لذا حکم به ورود شکایت صادر نموده اند.

مفاد آرای موضوع تعارض به قرار زیر است:

الف: ۱- شعبه ۵۱ بدوی دیوان عدالت اداری در رسیدگی به دادخواست آقایان مهرداد منظری و اسماعیل حیدری به خواسته الزام (اداره کل تأمین اجتماعی اصفهان) به احتساب سنوات خدمت در مشاغل سخت و زیان آور برای مشمولین قانون کار و الزام خوانده ردیف دوم (شهرداری نجف آباد) به فراهم نمودن شرایط لازم برای بهره‌مندی

اینجانب از مزایای مشاغل سخت و زیان آور به موجب دادنامه های شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۷۷۰۱۰۳۳ مورخ ۱۳۹۹/۳/۶ و ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۷۷۰۱۰۶۲ مورخ ۱۳۹۹/۳/۷ به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است:

" در خصوص دادخواست مطروحه با عنایت به مفاد دادخواست تقدیمی ضمایم و مستندات پیوست و لوائح دفاعیه طرف های شکایت هر چند که مشاغل شاکی توسط کمیته های استانی مشاغل سخت و زیان آور در سال های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵ به عنوان سخت و زیان آور شناخته نشده است، لیکن مطابق نظریه مؤخر کمیته استانی به تاریخ ۱۳۹۸/۱/۲۸ مورد تأیید قرار گرفته است و مطابق دادنامه شماره ۸۰۰-۷۸۷-۷۸۰ [۹۳۱۰۰۹۰۹۰۵۸۰۰۷۸۷]-۹۳۱۰۰۹۰۹۰۵۸۰۰۷۸۸ مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، به دلیل قطعیت آرای قبلی کمیته، نظریه مؤخر صادره قابلیت ترتیب اثر ندارد. اما با توجه به این که قانونگذار در ماده ۸۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران دولت را موظف نموده است که مشاغل آتش نشان و پرتوکاری اشعه را جزء مشاغل سخت و زیان آور محسوب کند، علی هذا شکایت شاکی را نسبت به مواردی که مطابق لیست ارسالی کارفرما به عنوان آتش نشان اشتغال به کار داشته موجه و قانونی دانسته حکم به ورود شکایت به استناد موارد مذکور و جزء (ب) تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی صادر و اعلام می نماید. لیکن برای سایر عناوین در موقعیت کنونی به دلیل عدم مطابقت با لیست ارسالی و نیز عدم احراز اشتغال شاکی در مشاغل سخت و زیان آور رای به رد شکایت صادر و اعلام می گردد. این رای در اجرای مقررات ماده ۶۵ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ظرف مهلت ۲۰ روز پس از ابلاغ قابل اعتراض در شعب تجدیدنظر دیوان می باشد."

آرای مذکور به موجب دادنامه های شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۶۷۰۱۹۷۳ مورخ ۱۳۹۹/۶/۱ و ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۶۷۰۱۹۷۲ مورخ ۱۳۹۹/۶/۱ صادره از شعبه ۱۸ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مورد تأیید قرار گرفت.

۲- از طرفی شعبه ۴۸ بدوی دیوان عدالت اداری نیز در رسیدگی به دادخواست آقای رشید یزدانی به خواسته احتساب سابقه اشتغال در مشاغل سخت و زیان آور به موجب دادنامه شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۰۴۴۰۴۳۲۳ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۹ به شرح زیر به ورود شکایت رای صادر کرده است:

" در خصوص دادخواست شاکی به طرفیت خواندگان به خواسته احتساب سابقه اشتغال در مشاغل سخت و زیان آور (آتش نشان)، از توجه به رونوشت مدارک شاکی، رای کمیته استانی، لایحه دفاعیه خواندگان مبنی بر این که از تاریخ رای کمیته استانی (۱۳۹۸/۱/۲۸) شغل شاکی سخت و زیان آور شناخته می شود. لحاظ دادنامه های شماره ۶۰۰-۱۳۹۶/۴/۲ [۹۶۱۰۰۹۰۹۰۵۸۰۰۶۰۰-۱۳۹۶/۶/۲۸]، ۹۰-۱۳۸۹/۳/۱۰ و ۹۵-۱۳۸۹/۳/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر صلاحیت تأمین اجتماعی در احراز شرایط مربوط به اشتغال در مشاغل سخت و زیان آور، این که شغل آتش نشان وفق ماده ۸۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران سخت و زیان آور بوده و نیاز به طرح در کمیته استانی ندارد، دعوی شاکی را وارد دانسته و به استناد مواد ۱۰ و ۶۵ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری حکم به ورود شکایت در حد احکام و قراردادهای شاکی به عنوان راننده آتش نشان صادر و اعلام می نماید. رای صادره ظرف ۲۰ روز از ابلاغ قابل تجدیدنظر خواهی در شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری می باشد."

رای مذکور به موجب دادنامه شماره ۱۴۰۰۳۱۳۹۰۰۰۰۷۰۶۰۶۰ مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۲ صادره از شعبه ۱۸ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مورد تأیید قرار گرفت.

ب: ۱- از سوی دیگر شعبه ۵۸ بدوی دیوان عدالت اداری در رسیدگی به دادخواست آقایان فضل اله کرداریان نجف آبادی و حسنعلی رفاهیتی نجف آبادی به خواسته الزام به احتساب سنوات خدمت در مشاغل سخت و زیان آور برای مشمولین قانون کار (الزام خوانده ردیف اول (اداره کل تأمین اجتماعی استان اصفهان) به احتساب شغل آتش نشانی در زمره مشاغل سخت و زیان آور طبق قانون مصوب مجلس شورای اسلامی و الزام خوانده ردیف دوم (شهرداری نجف آباد) به فراهم نمودن شرایط لازم جهت بهره مندی اینجانب از مزایای مشاغل سخت و زیان آور) به موجب دادنامه های شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۷۴۰۲۱۵۰ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ و ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۷۴۰۲۱۴۹ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است:

" در خصوص شکایت مطروحه به شرح موصوف به طرفیت سازمان تأمین اجتماعی با عنایت به اوراق و محتویات پرونده و با این استدلال که تا زمانی که رای کمیته استانی در مشاغل سخت و زیان آور که قطعیت یافته (آراء مورخ ۱۳۹۵/۴/۷ و ۱۳۸۵/۱۰/۴) نقض نشده اقدام به اخذ رای مجدد کمیته استانی (رای کمیته بدوی استنادی شاکی مورخ ۱۳۹۸/۲/۱۹) فاقد وجاهت قانونی است و کماکان آراء سابق الصدور قطعی به قوت خود باقی می باشد. فلذا ضمن وارد تشخیص ندادن شکایت شاکی و مستنداً به دادنامه شماره ۸۰۰-۷۸۷-۷۸۰ [۸۰۰-۷۸۷-۷۸۰] ۹۳۱۰۰۹۰۹۰۵۸۰۰۷۸۷-۹۳۱۰۰۹۰۹۰۵۸۰۰۷۸۸ [۹۳۱۰۰۹۰۹۰۵۸۰۰۸۰۰] مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و مواد ۱، ۱۰ (مفهوم مخالف آن) و ۶۵ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری حکم به رد شکایت صادر می شود. اما در خصوص شکایت شاکی به طرفیت شهرداری نجف آباد با توجه به مراتب مذکور و با این استدلال که شکایت متوجه طرف شکایت نمی باشد فلذا به استناد بند (پ) ماده ۵۳ قانون فوق الذکر قرار رد شکایت صادر می شود. آراء صادره ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدیدنظر خواهی نزد شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری می باشد."

آرای مذکور به موجب دادنامه های شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۵۶۰۳۱۶۰ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۴ و ۱۴۰۰۳۱۳۹۰۰۰۰۶۶۵۳۷۸ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۷ صادره از شعبه ۱۵ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مورد تأیید قرار گرفت.

۲- از طرفی شعبه ۴۹ بدوی دیوان عدالت اداری نیز در رسیدگی به دادخواست آقای مجید جعفری به خواسته الزام به احتساب سوابق در مشاغل سخت و زیان آور به موجب دادنامه شماره ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۳۵۰۳۹۸۱ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۴ به شرح زیر به رد شکایت رای صادر کرده است:

" نظر به این که تشخیص سخت و زیان آور بودن یک شغل نیازمند بررسی آن در کمیته های تشخیص و تطبیق بررسی مشاغل مورد نظر می باشد و در ما نحن [فیه] شاکی به کمیته های مربوطه مراجعه ننموده است و بدون رای کمیته امکان عملی اجابت خواسته شاکی وجود ندارد. لذا مستند به ماده ۵۳ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت

اداری قرار رد شکایت صادر می گردد. این رای، وفق ماده ۶۵ قانون دیوان، ظرف مدت بیست روز قابل تجدیدنظر خواهی در شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری می باشد."

رای مذکور به موجب دادنامه شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۶۸۰۱۳۱۰ مورخ ۱۳۹۹/۶/۱۶ صادره از شعبه ۱۹ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مورد تأیید قرار گرفت.

با احراز تعارض آرا توسط رییس دیوان عدالت اداری، پرونده در دستورکار جلسه هیأت عمومی قرار گرفت.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۱ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیأت عمومی

الف. تعارض در آراء محرز است.

ب. بر اساس ماده ۸۴ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران دولت موظف است مشاغل آتش نشانی و پرتوکاری اشعه را جزو مشاغل سخت و زیان آور محسوب کند و نظر به این که با حکم قانونگذار و شناسایی مشاغل آتش نشانی به عنوان مشاغل سخت و زیان آور نیازی به طرح موضوع در کمیته استانی تشخیص مشاغل سخت و زیان آور نیست و اساساً کمیته مذکور نیز نمی تواند برخلاف حکم قانونگذار اتخاذ تصمیم نماید، در نتیجه آراء صادره مبنی بر ورود شکایت به شرح مندرج در گردشکار که متضمن پذیرش مشاغل آتش نشانی به عنوان مشاغل سخت و زیان آور بوده، صحیح و منطبق با موازین قانونی است. این رای براساس ماده ۸۹ قانون دیوان عدالت اداری اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰ برای شعب دیوان و مراجع اداری و همچنین برای هیأت های تخصصی و هیأت عمومی در مورد رسیدگی به ابطال مصوبات موضوع بند ۱ ماده ۱۲ این قانون در ارتباط با آن موضوع لازمالاتباع است./

احمد رضا عابدی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری